

Gongora grossa

HELMIKUU 2009

Rchb.f.

© Teksti ja kuvat Sirkka Talvimo

Alkuperä

Gongora-sukuun kuuluu viitisenkymmentä lämpimässä tai lauhkeassa ilmastossa kasvavaa lajia, joiden levinneisyysalue ulottuu Meksikosta Boliviaan, kosteista meren tasolla olevista metsistä Andien vuorille yli 1000 metrin korkeuteen asti. Suku on saanut nimensä Antonio Caballero y Góngoran mukaan, joka oli varakuninkaana Kolumbiassa ja Venezuelassa 1700-luvulla kasvitieteellisten tutkimusretkien aikaan.

Kuvaus

Kaikki suvun lajit ovat epifyyttejä ja kasvavat usein muurahaispesässä. Helakan vihreät varsimukulat ovat pystyuurteiset ja yläosastaan kapenevat. Niiden kärjestä kasvaa kaksi, harvoin kolme, leveätä ja melko nahkeaa suonikasta lehteä. Varsimukuloiden tyveltä lähtevät monikukkaiset kukkavarret ovat aluksi pystyt, mutta kasvaessaan pituutta taipuvat alaspäin. Kukan kukkaperä on yleensä suhteellisen pitkä ja taipuu alaviistoon, suvulle tyypillisesti puolikaaren muotoon. Kukassa on kaksi kookasta ylaviistoon sojottavaa sepalia ja yksi alas suuntautunut sepali (dorsaali sepali). Kukkaperän suuntainen huuli on kookas, mutta petalit ovat surkastuneet ja kasvaneet tyveltä siitintukkuun kiinni, niin että vain niiden kärkiosat erottuvat kunnolla. Kukkien muoto on melko samanlainen kaikilla lajeilla, mutta väritys vaihtelee. Kukissa on yleensä jokin selvästi erottuva tuoksu, joka voi muistuttaa kynttilävahaa, muskottia tai jotakin muuta maustetta.

Gongora grossa kasvaa lämpimissä ja kosteissa sademetsissä 50–1300 metrin korkeudessa Venezuelassa, Kolumbiassa ja Ecuadorissa. Laji on keskikokoinen ja kukkii kirjallisuuden mukaan myöhään keväällä tai aikaisin kesällä täysikasvuisen varsimukulan tyveltä. Lehdet ovat 7–10 cm:n levyiset ja noin 30 cm:n pituiset. Juuret ovat ohuet, ja ilmajuuret kasvavat usein ylöspäin. Noin 30 cm pitkässä kukkavarressa on lukuisia 3,5 cm:n kokoisia kukkia. Erikoisen näköiset kukat kestävät 1–2 viikkoa, ja kukkavarsia voi olla yhtä aikaa useitakin. Kukan vaalea pohjaväri on tiilenpunaisten pilkkujen tai läiskien täplittämä. Mausteinen tuoksu on melko vahva.

Kasvatus

Hankin *Gongorani* noin viisi vuotta sitten. Nimilapun mukaan se oli *Gongora truncata*. Vuosi sitten aloin epäillä kasvattavani *Gongora grossaa*, joksi kasvi tunnistettiin syksyllä 2008. Lajit muistuttavat paljon toisiaan, mutta *G. grossalla* surkastuneiden petalien kärkiosa levenee tasaisesti kohti siitintukkuja, kun taas *G. truncatalla* kärkiosan tyvi on kapeampi.

Vaikka *Gongora grossa* pidetään lämpimässä kasvatettavana lajina, se on viihtynyt kohtuullisesti viherhuoneessa, jossa talvella on lämpöä 12–18 astetta. Kesäisin, jolloin lämpötila on 15–35 astetta, pyrin kastelemaan melko runsaasti ja suojaan kasvin suoralta auringonpaisteelta. Lannoitan kesällä 1–3 viikon välein, talvella vain kerran kuukaudessa. Talvisin kasvi on loisteputken alla.

Ihannelämpötila talvella olisi 15–18 astetta. Kesäisin lämpötilan ei ole hyvä nousta yli 30 asteen. Kosteaa ilma on eduksi varsinkin kesähelteillä. Joidenkin kasvattajien mukaan kasvin lehtiin tulee kosteissa olosuhteissa helposti mustia pilkkuja, mutta viherhuoneessani ei näin ole käynyt, vaikka ilmankosteus on talvella aika korkea eikä puhallinkaan aina ole ollut käytössä.

Kasvualustassa on kosteutta pidättävää mutta myös hyvin vettä läpäisevää ainesta. Kasvi on parasta sijoittaa amppeleihin, koska kukkavarret kasvavat alaspäin. Laji ei tarvitse varsinaista lepoaikaa, mutta kastelu on talvella vähän niukempaa kuin kesällä. Täysin kuivaksi kasvualustaa ei kuitenkaan tulisi koskaan päästää.

Gongora grossa on ollut varma kukkija, ja usein siinä on ollut samanaikaisesti kaksi kukkavartta, joissa kummassakin on 15–20 kukkaa. Kukinta on osunut useimmiten syksyille, ja tavallisesti olen talvella saanut nauttia toisesta kukinnasta. Laji on suositeltava helppohoitoinen erikoisuus, varsinkin jos pitää vahvasta tuoksusta.

Lähde

www.orchidspecies.com
